

Nr 211.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1918 kl. 4 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
ändring i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och
provinsialläkare m. m. jämte i ämnet väckta motioner.*
(3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkterna 20, 21, 22 och 25 av sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående reglering av löneförhållandena för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m. beräkna

dels en höjning av det ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare, nu 865,200 kronor, till 1,194,500 kronor;

dels till provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöning på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 6,600 kronor;

dels för ordnande av bostadsförhållandena för vissa provinsialläkare likaledes på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 55,000 kronor;

dels ock det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöning till oförändrat belopp eller 40,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 19 april 1918 dagtecknad, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 311, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare må från och med år 1919 uppföras ytterligare trettiotvå provinsialläkare, en var med en årlig avlöning av 4,000 kronor, därav 3,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg å lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, jämväl med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de med sagda befattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 15 september 1911 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1912 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

dels, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1919 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 865,200 kronor med 128,000 kronor till 993,200 kronor;

dels medgiva, att, därest ett nytt ordinarie provinsialläkardistrikt bildas, omfattande huvudsakligen Tärna nuvarande extra provinsialläkardistrikt, utan hinder av vad i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt enligt villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner finnes föreskrivet beträffande förhöjning i lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning, tidpunkten för första förhöjningen, så vitt angår provinsialläkaren i nämnda distrikt, må bestämmas inträda redan efter tre år, med rätt för nämnda läkare, därest han kommit i åtnjutande av sådan löneförhöjning, att, även om han efter intjänande av densamma innehaft befattning i annat distrikt, komma i åtnjutande av andra ålderstillägget efter ytterligare fem år, men med skyldighet för honom att, för erhållande av oförmälda förhöjningar i lönen, i övrigt vara underkastad förenämnda villkor och bestämmelser;

dels på extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst 31,700 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder användas till provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels och i riksstaten upptaga det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöning till oförändrat belopp eller 40,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Vidare har utskottet till behandling förehaft *dels* två likalydande motioner, väckta, den ena, inom första kammaren (nr 181) av herr *A. Petré*n och den andra inom andra kammaren (nr 427) av herr *K. Kjellberg*, däri hemstälts, att riksdagen, ville besluta sådan ändring i den kungl. propositionen angående ändring i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare, m. m., att förste provinsialläkarna och provinsialläkarna provisoriskt för år 1919 erhålla i ersättning för

expenser, de förra 500 kronor och de sistnämnda 200 kronor, samt att det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare höjes med det belopp, som härav kan betingas, *dels* en inom andra kammaren av herr *I. Vennerström* m. fl. väckt motion (nr 425), vari föreslagits, att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 311 måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utrednings verkställande samt förslags framläggande snarast möjligt till riksdagen om den extra provinsialläkareinstitutionens avskrivande och de extra provinsialläkarnas uppflyttning till ordinarie, *dels ock* fem särskilda motioner, i vilka förslag väckts beträffande provinsialläkaredistriktens indelning, nämligen

inom första kammaren

nr 172 av herr *A. Frändén*, som föreslagit, att riksdagen måtte besluta att för ombildning av Stuguns extra provinsialläkaredistrikt till ordinarie anslå ett ytterligare belopp av 2,500 kronor utöver det av Kungl. Maj:t i propositionen äskade, samt

inom andra kammaren

nr 407 av herr *O. Olsson* i See, som föreslagit, att riksdagen måtte besluta att av Gysinge extra provinsialläkaredistrikt i Gävleborgs län inrätta ett ordinarie distrikt samt i övrigt vidtaga de ändringar i kungl. propositionen, som därav kunde föranledes;

nr 413 av herr *J. V. D. Viklund* i Oviken, som yrkat, att riksdagen för sin del måtte besluta, att Rätans extra läkaredistrikt i Jämtlands län skall indragas och ett nytt ordinarie provinsialläkaredistrikt inrättas, omfattande socknarna väster om Storsjön, samt att riksdagen anvisar härför erforderliga medel;

nr 414 av herrar *E. V. Moberger* och *K. J. L. Larsson* i Bondarve, vilka hemställt, att riksdagen måtte medgiva, att å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare må från och med år 1919 uppföras utöver vad Kungl. Maj:t begärt en provinsialläkare i Klintehamn med samma löneförmåner som föreslås för de i Kungl. Maj:ts förslag upptagna 32 nya provinsialläkarne samt

att det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare måtte höjas med motsvarande belopp; samt

nr 426 av herr *J. Hedström* m. fl., som föreslagit, att riksdagen måtte besluta om inrättande av ett nytt ordinarie provinsialläkaredistrikt, benämnt Fastnäs, omfattande Norra Ny och Ekshärads socknar.

I fråga om de skäl motionärerna till stöd för sina förslag anfört, får utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom av propositionen framgår, har Kungl. Majt på angivet skäl icke kunnat förelägga innevarande års riksdag förslag till en definitiv löneroglering för provinsialläkarekåren utan begränsar sig förevarande framställning *dels* till ökning av provinsialläkarnas antal och jämkning av den nuvarande distriktsindelningen samt i samband därmed vissa ändringar i avlöningsstaten, *dels* till förbättring av provinsialläkarnas löneförhållanden i vissa distrikt, *dels ock* till höjd ersättning i vissa fall åt vikarier för förste provinsialläkare.

Det i statsverkspropositionen bebadade förslaget om vidtagande av åtgärder för ordnande av vissa provinsialläkares bostadsfråga har likaledes av i propositionen omförmälta orsaker icke kunnat föreläggas innevarande års riksdag.

Utskottet har till en början tagit i övervägande Kungl. Maj:ts förslag i vad detsamma avser ökning av provinsialläkarnas antal och jämkning av den nuvarande distriktsindelningen samt i samband därmed stående ändringar i avlöningsstaten, i sammanhang varmed utskottet behandlat de motioner, som beröra denna del av Kungl. Maj:ts förslag. Vad då först vidkommer det av herr Vennerström m. fl. framställda yrkandet, föreligga enligt utskottets förmenande icke tillräckliga skäl för ett tillstyrkande av detsamma. Visserligen anser utskottet i likhet med motionärerna det synnerligen önskvärt, att läkarvården i största möjliga utsträckning förbättras, bland annat genom ökning av antalet ordinare provinsialläkaredistrikt, och det är med tillfredsställelse utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av trettiotvå nya sådana distrikt, varigenom antalet ordinarie provinsialläkaredistrikt ökas från 187 till 219. Att dock nu omedelbart vidtaga en så omfattande omläggning, som innebäres i förslaget om indragning av samtliga extra provinsialläkare och dessas ersättande med ordinarie provinsialläkare, finner utskottet icke tillrådligt. De extra provinsialläkaredistriktens tillkomst har icke sällan sammanfallit med viss förskjutning av bosättningen inom ett ordinarie provinsialläkaredistrikt. Den form för läkarvårdens förbättring, som den extra provinsialläkareinstitutionen därvid inneburit, har ock säkerligen genom dess smidigare anpassning till lokala initiativ och större lätthet att få realiserad i icke ringa grad påskyndat och underlättat sjukvårdens allmänna utveckling. Att vid sådant förhållande helt omöjliggöra en förbättring på denna väg torde därför åtminstone i vissa fall komma att leda till resultat, motsatta dem motionärerna avsett. Då därtill kommer, att denna fråga nyss varit föremål för utredning i den s. k. provinsialläkarkommittén finner sig utskottet böra avstyrka bifall till motionen i fråga.

Utskottets
yttrande.

Vidkommande härefter de motioner, som avse jämkning av distriktsindelningen, vill utskottet ingalunda bestrida, att i samtliga motionerna mer eller mindre goda skäl äro anförda för ett omedelbart upprättande av nya ordinarie provinsialläkaredistrikt inom de därtill föreslagna områdena. Då utskottet emellertid icke varit i tillfälle att mera ingående överbäga, huruvida fullgiltiga motiv för ett bifall till samtliga motionerna kunna anses föreligga, liksom ej heller, huruvida åt det ena eller andra av de väckta förslagen företräde bör lämnas, har utskottet — under erinran att provinsialläkarkommittén även efter tagen del av de lokalt framförda skälen för en längre gående distriktsomläggning vid förnyad prövning likväl ansett sig böra för närvarande avstyrka en sådan — icke funnit sig kunna biträda motionerna i fråga. Utskottet är också övertygat om, att Kungl. Maj:t, med beaktande av att ordinarie provinsialläkardistrikt varda inrättade i så stor utsträckning, som statsekonomiska hänsyn det tillåta, kommer att uppmärksamma de motionsledes framställda eller i propositionen eller eljest särskilt omnämnda fallen och så snart lämpligen ske kan till riksdagen inkommer med det förslag till ytterligare upprättande av ordinarie provinsialläkaredistrikt, vartill förhållandena giva anledning.

På grund av vad sålunda anförts och då utskottet icke funnit skäl till erinran vare sig mot Kungl. Maj:ts förslag i nu omförmälda del eller mot propositionen i övrigt, har utskottet ansett sig böra tillstyrka densamma.

Beträffande slutligen de av herrar Petré och Kjellberg väckta motionerna vill utskottet framhålla, att ett bifall till dessa motioner obestriddligen skulle innebära ett föregripande av den förestående löneregleringen för provinsialläkarna. Vid sådant förhållande och då genom såväl det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget som innevarande riksdags beslut i fråga om ändringar i provinsialläkaretaxan en omedelbar förbättring uti ifrågavarande tjänsteläkares ekonomiska ställning, torde vinnas, har utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka motionärernas förslag.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

I) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å herr Vennerströms m. fl. samt herrar Petrés och Kjellbergs ovanberörda motioner,

a) medgiva, att å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare må från och med år

1919 uppföras ytterligare trettio två provinsialläkare, en var med en årlig avlöning av 4,000 kronor, därav 3,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, var till kunna komma två ålderstillägg å lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, jämväl med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

b) föreskriva, att för åtnjutande av de med sagda befattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 15 september 1911 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1912 fastställda avlöningsförmåner för förste provinsialläkare och provinsialläkare finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

c) vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1919 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare från 865,200 kronor med 128,000 kronor till 993,200 kronor;

d) medgiva, att, därest ett nytt ordinarie provinsialläkaredistrikt bildas, omfattande huvudsakligen Tärna nuvarande extra provinsialläkaredistrikt, utan hinder av vad i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt enligt villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner finnes föreskrivet beträffande förhöjning i lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning, tidpunkten för första förhöjningen, så vitt angår provinsialläkaren i nämnda distrikt, må bestämmas inträda redan efter tre år, med rätt för nämnda läkare, därest han kommit i åtnjutande av sådan löneförhöjning, att, även om han efter intjänande av densamma innehaft befattning i annat distrikt, komma i åtnjutande av andra ålderstillägget efter ytterligare fem år, men med skyldighet för honom att, för erhållande av oförmälda förhöjningar i lönen, i övrigt vara underkastad förenämnda villkor och bestämmelser;

e) på extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 31,700 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över civilärenden den 19 april 1918 angivna grunder användas till

provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

f) i riksstaten upptaga det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöning till oförändrat belopp eller 40,000 kronor.

II) att herrar Frändéns, Olssons i See, Viklunds, Mobergers och Larssons samt Hedströms ovannämnda motioner icke må föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 juni 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 210.
